

Núm. 18 juliol-setembre 2009

En aquest número:

Editorial

La ciutat de Barcelona ha estat la capital mundial de l'oftalmologia per uns dies, amb motiu del XXVIII Congrés de la Societat Europea de Cataractes i Cirurgia Refractiva i el I Congrés Mundial d'Oftalmologia i Estrabisme Pediàtric, celebrats a principis de setembre. Aquests esdeveniments han reunit a la Ciutat Comtal uns 7.000 oftalmòlegs procedents de més de 100 països i l'han convertit en la trobada més multitudinària de les celebrades fins al moment al continent europeu.

Totes aquestes dades no fan més que refermar el paper destacat que té i ha de tenir l'oftalmologia en el camp de la salut, tenint en compte la importància de la visió en la vida quotidiana de les persones i les substancials millores que es poden aconseguir a través del treball dels professionals oftalmològics, especialment als països amb menys recursos econòmics del món. En aquest sentit, els dos congressos organitzats a Barcelona tenien la mirada posada en la millora de la situació oftalmològica d'aquests territoris, coincidint amb els objectius que la Fundació Ulls del món persegueix en cada un dels seus projectes de cooperació al desenvolupament.

La cooperació oftalmològica és, doncs, un concepte que està al primer nivell de l'actualitat sanitària i a la Fundació seguirem treballant per tal que així sigui. Perquè només d'aquesta manera aconseguirem sensibilitzar la població del nostre entorn sobre la problemàtica de la ceguesa evitable i la podrem prevenir i combatre als països on actuem.

NOTÍCIES

Comissió pediàtrica als campaments sahrauís

Es formen els *triagem*s i els agents de salut comunitària moçambiquesos

Segona comissió de l'any a Bolívia

Ulls del món forma les dones malianes en salut ocular bàsica

La Fundació, a la 13a reunió de l'Aliança per a l'Eliminació Global del Tracoma

S'estrena l'exposició "Obrint els ulls a Bolívia" a Donostia

La Fundació celebra el vuitè aniversari al Camp Nou

Convocat el II concurs fotogràfic Ulls del món

ULLS DEL MÓN, ALS MITJANS

L'ENTREVISTA

Marina Geli, consellera de Salut del Govern de la Generalitat de Catalunya

Notícies

Comissió pediàtrica als campaments sahrauís

Des del **26 de setembre** i fins al **10 d'octubre** es desenvolupa la **comissió pediàtrica** prevista per a aquest any als campaments de refugiats sahrauís de Tindouf. L'encapçala l'oftalmòloga **Teresa Noguer**, que està acompanyada per l'optometrista **José Conchi García** i la logista **Karina de Jesús**.

La comissió és l'encarregada de passar **consulta** als aproximadament 500 nens i nenes de les escoles primàries de totes les *wilaies* que durant el primer semestre de l'any han seleccionat els tècnics de la plantilla d'oftalmologia, entre un total de 5.000 infants revisats. Els escolars que presentin patologies seran intervinguts del 3 al 10 d'octubre a l'Hospital Nacional de Rabuni, treball en el qual col·laboraran les infermeres instrumentistes **Sara Batlle** i **Tanit Iglesias**, l'anestesiista **David Singer** i el tècnic d'equipaments **Jordi Holgado**, que posteriorment formaran part d'una comissió mèdica, on també hi haurà l'oftalmòloga **Rebeca Atienza**, l'oftalmòleg **Yuri Sánchez**, la infermera **Isabel Quevedo**, la logista **Olga Lloret** i l'oftalmòleg format per Ulls del món, el Dr. **Jalil Jatri**.

La Dra. Noguer aprofitarà aquesta activitat per **formar** el personal local en urgències oftalmològiques i farmacologia. La comissió també durà a terme formació en graduació optomètrica infantil als tècnics d'oftalmologia sahrauís i en prevenció als mateixos tècnics i a les promotores de salut, en aquest cas a càrrec de l'optometrista José Conchi García.

Es formen els triagems i els agents de salut comunitària moçambiquesos

La Direcció Provincial de Salut d'Inhambane, amb el suport de la Fundació, ha organitzat els darrers mesos nous **cursos de formació** per als **triagems** i els **agents de salut comunitària** de la província. Es tracta d'una iniciativa inclosa en les activitats de prevenció del projecte Ulls de Moçambic 2007-2009 per tal de millorar el sistema de detecció precoç de malalties oculars i incrementar els coneixements de la població sobre salut ocular.

La formació dels **triagems** dels centres de salut de la província d'Inhambane s'ha dut a terme al llarg de tres cursos celebrats els mesos de juny, juliol i setembre, en els quals han assistit **una desena d'alumnes** per sessió. Els cursos, plantejats com una continuació de la formació iniciada l'any 2007, han anat a càrrec dels **tècnics d'oftalmologia** de l'Hospital Provincial d'Inhambane.

Aquests mateixos tècnics han estat els responsables de formar durant el mes d'agost els **agents de salut comunitària** dels districtes de **Panda, Zavala, Inhassoro i Massinga**, un total de **68 alumnes**, seguint les directrius del pla pilot que es va fer a Jangamo l'any 2007. Els agents de salut són persones encarregades de difondre les activitats de prevenció i sensibilització dirigides a la comunitat i que, gràcies a aquesta iniciativa, podran transmetre coneixements sobre prevenció de malalties oculars com ara hàbits higiènics, bona alimentació o derivació als centres de salut.

El projecte *Ulls de Moçambic* compta enguany amb el **suport** de l'Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament, l'Obra Social "la Caixa", el departament d'Acció Social i Ciutadania de la Generalitat, la Fundação Calouste Gulbenkian i Col·legi Oficial de Metges de Barcelona.

Segona comissió de l'any a Bolívia

Del **8 al 22 d'agost** es va dur a terme la segona **comissió medicoquirúrgica** de l'any al municipi d'El Alto, en el marc del programa *Ulls de Bolívia*. La integraven els oftalmòlegs argentins **Gustavo Matach i Juan Rivero**, la infermera instrumentista **María Victoria Ortega**, també d'origen argentí, i l'optometrista barcelonina **Montse Morató**. Els voluntaris d'Ulls del món es van desplaçar a l'Hospital Municipal Bolivià Holandès per tal d'oferir atenció oftalmològica a les persones amb deficiències visuals i sense recursos econòmics. La comissió va realitzar **65 intervencions quirúrgiques, 437 consultes, 632 refraccions i 49 biometries**, a banda de lliurar **445 ulleres**.

Durant la comissió, els professionals voluntaris d'Ulls del món van **formar** en pràctica quirúrgica i de

diagnòstic, cures oftalmològiques i instrumentació els professionals de l'hospital i els residents de l'Institut Nacional d'Oftalmologia, entre ells els oftalmòlegs becats per la Fundació. Així mateix, es van organitzar **xerrades de difusió i prevenció** en salut ocular dirigides als pacients tractats pels voluntaris d'Ulls del món. En aquesta comissió va ser-hi present el nou coordinador del programa *Ulls de Bolívia*, **Albert Stern**, que ocupa el càrrec des de principis de setembre en substitució de Jaime N. Camacho.

Ulls del món forma les dones malianes en salut ocular bàsica

La Fundació ha dut a terme el mes d'agost un curs de **formació en salut ocular** bàsica dirigit a membres de la delegació regional de la Coordinadora de les Associacions i les ONG de Dones **CAFÓ**. Es tracta d'una entitat referent a tot el país en l'enfortiment del paper de la dona i en la formació i l'assessorament en diferents matèries, com ara la salut.

El curs s'ha celebrat durant dos dies i hi han assistit **16 dones**, dues per cadascun dels vuit districtes que hi ha al país. Ha anat a càrrec de l'oftalmòleg de l'hospital de Mopti, el Dr. **Ousmane Touré**. La finalitat és que les dones formades puguin revertir els seus coneixements a la població dels districtes de la regió i sensibilitzar-la en la cura ocular personal i dels seus nens i nenes.

D'altra banda, a principis de setembre s'ha enviat sobre el terreny el **material** necessari per a garantir les activitats previstes per a l'últim trimestre. Concretament, s'ha dotat el quiròfan de la localitat de **Bankass** i l'**Hospital Regional Sominé Dolo de Mopti** amb medicaments i material mèdic i oftalmològic. El taller d'òptica de Mopti també ha rebut **material òptic** per tal que pugui seguir treballant en la millora de la salut ocular de les persones amb deficiències visuals de la regió.

La Fundació, a la 13a reunió de l'Aliança per a l'Eliminació Global del Tracoma

Ulls del Món va participar a la 13a reunió de l'**Aliança de l'Organització Mundial de la Salut per a l'Eliminació Global del Tracoma**, que es va celebrar a finals de juliol a la seu de l'OMS a Ginebra (Suïssa). La Fundació hi va estar representada per la cap de Gabinet i Comunicació, **Elisenda Rom**, i per l'oftalmòleg basc **Andrés Müller-Thyssen**, supervisor mèdic del programa *Ulls de Mali*.

A la trobada hi varen prendre part representants d'organitzacions sense ànim de lucre, centres col·laboradors de l'OMS per a la prevenció de la ceguesa i coordinadors nacionals de programes per a l'eradicació i el tractament del tracoma en països endèmics, amb l'objectiu d'**intercanviar experiències** en relació amb l'eliminació de la ceguesa causada per tracoma l'any 2020 (**GET 2020**). En el marc de la reunió també es va celebrar una trobada de la **Coalició Internacional per al Control del Tracoma**, en la qual participaven entitats sense ànim de lucre, entre elles Ulls del món, per tal de contribuir a l'esforç global per eliminar el tracoma evitable i implementar l'estratègia recomanada per l'OMS als països on la malaltia és endèmica.

S'estrena l'exposició "Obrint els ulls a Bolívia" a Donostia

La Fundació ha presentat per primera vegada en societat l'exposició "**Obrint els ulls a Bolívia**". Ha estat del 3 al 19 de juliol a la sala Kutxa Boulevard de **Donostia**, on **1.640 visitants** han pogut conèixer el treball d'Ulls del món.

"Obrint els ulls a Bolívia" és una mostra de la fotografia **Elisenda Pons** que, a través de **36 imatges**, posa de manifest les activitats que l'entitat està implementant des de l'any 2003 al municipi d'El Alto i la seva zona d'influència, després que la fotògrafa catalana viatgés a terres bolivianes l'octubre de l'any passat com a testimoni d'una comissió mèdica.

La Fundació Ulls del món té el suport de l'**Ajuntament de Donostia** i del **Govern Basc** en els diferents projectes de

cooperació oftalmològica que té en marxa. També ha comptat amb la col·laboració de la Kutxa en l'organització d'aquesta mostra.

La Fundació celebra el vuitè aniversari al Camp Nou

Ulls del món va celebrar el dia **22 de juliol** el seu **vuitè aniversari** amb una visita a l'estadi del **Futbol Cub Barcelona**, coincidint amb un any ple d'èxits esportius per al club blaugrana, que a més a més té una important vessant solidària que es concreta amb les accions dutes a termes per la **Fundació FC Barcelona**, que col·labora amb Ulls del món des de l'any 2004.

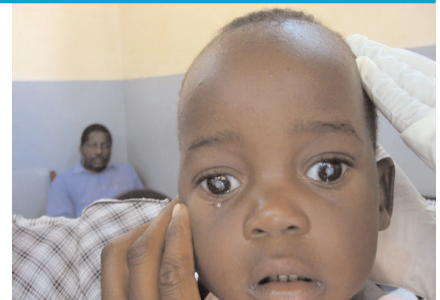
La Fundació va reunir unes **120 persones**, entre voluntaris, col·laboradors i donants que fan possible els seus projectes de cooperació oftalmològica en benefici de les persones amb deficiències visuals i sense recursos dels països més pobres. L'activitat es va iniciar amb un **recorregut** que va permetre accedir a les zones més emblemàtiques del Camp Nou i al **Museu** del club, un dels més visitats de Catalunya. L'acte va finalitzar a la **Sala Roma 2009**, amb l'habitual brindis de celebració i els parlaments de la directora general de la Fundació, **Núria Ramon**, el vicepresident, **Borja Corcóstegui**, el president, **Rafael Ribó** i el fotògraf **Manel Esclusa**.

Convocat el II concurs fotogràfic Ulls del món

La Fundació ha convocat el **II concurs fotogràfic Ulls del món**, una iniciativa de sensibilització i divulgació presentada amb el nom '**Tornar la visió: una altra forma de combatre la pobresa**'. Les bases són les mateixes que en la primera edició, de manera que hi poden participar fotògrafs aficionats de qualsevol nacionalitat vinculats a la Fundació com a **voluntaris o col·laboradors** i el tema s'ha de centrar en treball de cooperació realitzat per l'entitat.

Les obres es poden presentar fins al dia 1 de març de 2010, a l'adreça fundacio@ullsdelmon.org. La fotografia guanyadora serà reproduïda a la **portada de la memòria anual** de la Fundació de l'any 2009 i

serà escollida per un jurat integrat per **fotògrafs professionals** vinculats amb Ulls del món com ara Núria Andreu, Manel Esclusa, Manuel Outumuro i Elisenda Pons.

L'oftalmòleg barceloní **Carlos Móser** i la seva fotografia sobre el projecte Ulls de Moçambic van ser els guanyadors del **I concurs fotogràfic Ulls del Món**, en el qual es van presentar **37 imatges** realitzades per **17 voluntaris i col·laboradors**. La imatge del Dr. Móser, titulada "**En Joaquim abans de l'operació**", mostra el rostre d'un nen moçambiquès abans de ser intervingut de cataractes pels voluntaris de la Fundació que li van retornar la visió.

Properes activitats (octubre-desembre)

Sàhara

- ¹ Del 26 de setembre al 10 d'octubre: comissió pediàtrica i de formació
- ¹ Del 10 al 24 d'octubre: comissió medicoquirúrgica a l'Hospital Nacional de Rabuni
- ¹ Del 24 d'octubre al 7 de novembre: formació dels tècnics d'oftalmologia sobre actualització en taller i muntatge d'ulleres

Moçambic

- ¹ Del 12 al 24 d'octubre: comissió de formació d'òrbita i pròtesis oculars a Maputo
- ¹ Del 13 al 22 de novembre: comissió de formació d'ús del campímetre a Maputo

Bolívia

- ¹ Del 7 al 19 d'octubre: comissió medicoquirúrgica a l'Hospital Municipal Bolivià Holandès
- ¹ 3 i 4 de novembre: curs a distància per videoconferència sobre iniciació a la patologia tumoral de l'òrbita

Mali

- ¹ Del 27 de novembre al 13 de desembre: comissió medicoquirúrgica a Bankass

Altres

- ¹ Del 23 al 26 de setembre: presència al 85è Congrés de la Societat Espanyola d'Oftalmologia, a Santander
- ¹ 8 d'octubre: commemoració del Dia Mundial de la Visió
- ¹ 16 i 17 d'octubre: presència al II Congrés Internacional de Prevenció de la Ceguesa, a Logronyo
- ¹ 6 de novembre: la Nit dels Ulls del món 2009, a l'Andorra Park Hotel d'Andorra la Vella

Ulls del Món als Mitjans

La presència de l'exposició "Obrint els ulls a Bolívia" a Donostia ha donat una important difusió d'Ulls del món als **mitjans de comunicació bascos**, ja sigui en premsa escrita (*Diario Vasco*, *Noticias de Gipuzkoa*, *Berria* o *Irutxuloko Hitza*), com en emissores de ràdio (Radio Euskadi, Radio Popular i Onda Vasca). A banda, la Fundació ha aparegut a la revista *Altair*, la publicació interna de Banc Sabadell i la publicació comarcal *El 9 Nou*. També destaca la presència a l'emissora de ràdio de Mopti **ORTM**, a través de la qual es va donar a conèixer a la població local el treball del taller d'òptica de l'Hospital Sominé Dolo.

L'Entrevista

Nom: Marina Geli i Fàbrega

Edat: 51 anys

Professió: Consellera de Salut del Govern de la Generalitat de Catalunya

Vaig néixer i visc a: Sant Gregori (Girona)

Marina Geli coneix bé el treball d'Ulls del món. Des dels inicis de la Fundació, el Departament de Salut és patró de l'entitat i dona suport als seus projectes de cooperació. A més a més, l'any 2005 va adherir-se com a consellera al manifest a favor del Dret Universal a la Visió que Ulls del món va elaborar en el marc del Dia Mundial de la Visió.

Llicenciada en medicina i especialista en malalties infeccioses, Sida, prevenció comunitària i disminució psíquica, Marina Geli ha estat responsable mèdica del Centre Joan Riu-Consorci Sant Gregori, l'Associació Pro Persones amb Disminució, l'Associació Comunitària Antisida de Girona i la Federació Catalana de ONG-Sida. Va entrar en política l'any 1984 com a regidora de l'Ajuntament de Sant Gregori i com a membre del Consell Comarcal del Gironès. Ha estat diputada al Parlament de Catalunya des de 1995 fins el seu nomenament com a consellera l'any 2003.

Com valora la situació sanitària actual als països més pobres del món? I en l'àmbit de la salut ocular?

A la majoria d'aquests països existeixen enormes dificultats d'accés als serveis sanitaris més bàsics i difícils condicions de vida (aigua potable i aliments, entre altres), situació que té els seus efectes sobre la salut de la seva ciutadania, també l'ocular.

Quin paper ha de jugar la formació en la millora dels sistemes sanitaris d'aquests països?

És una peça clau, els esquemes d'ajut al desenvolupament han de basar-se en la millora de la formació dels professionals i en la millora de la formació de la dona, ambdós elements són claus. El canvi en aquestes societats arriba de la mà de la dona, és evident que han de tenir recursos després. En molts dels països del sud, sobretot d'Àfrica, la manca de recursos humans, de professionals formats, és una barrera infranquejable.

2/3 parts de les persones cegues al món són dones i nenes. Què s'ha de fer per pal·liar aquesta situació?

Està demostrat que el paper de la dona en el sí de la família i en el seu medi social és la porta d'entrada de molts dels canvis que cal fer en aquestes societats.

L'any passat va tenir l'oportunitat de conèixer en primera persona el projecte de cooperació que Ulls del món té a Moçambic. Quina valoració en fa?

Vaig conèixer el vostre projecte i bona part dels que es desenvolupen allà de l'àmbit sanitari. L'esforç que feu és molt notable i cal que tots treballem perquè les actuacions de la cooperació siguin sostenibles en el temps i perdurin. Hem de posar més esforços en la formació de tècnics i professionals locals.

Què s'està fent des del Govern de la Generalitat per millorar els sistemes sanitaris dels països més pobres?

Catalunya, que és solidària i fa un gran esforç i dedica uns recursos importants, pot contribuir amb el que millor sap fer: formació i assistència tècnica, però al terreny, o bé millorant les estructures de govern dels països i dels seus responsables de salut. Estic convençuda que hem de treballar més per coordinar-nos, per treballar en el que suposi elements de canvi i de continuïtat. Ens cal acceptar que som petits i limitats i, que coordinats, que no vol dir ajuntats, cal incidir més en les estructures que han de portar i mantenir els canvis en aquelles societats.

Com a professional sanitària, creu que aquest és un sector solidari?

El sector és molt solidari, ja en el propi fet de l'atenció a la salut hi ha un element de sensibilitat vers els demés. Els nostres professionals són molt sensibles i tenen molts projectes entre mans i volen fer-ne de nous. Cal però, que a més, siguem organitzats i generosos deixant de banda protagonismes i essent més capaços de treballar sumant.

La societat catalana està realment prou conscienciada sobre la situació de la ceguesa evitable al món? Què cal fer més?

Crec que les nostres societats benestants, com la catalana, molts cops s'obliden dels problemes de salut que hi ha en països del sud, i alguns d'ells, fins fa ben poc encara ens afectaven. Sensibilitzar, però sobretot informar són tasques que cal seguir fent.

Vol donar algun missatge als voluntaris, donants i col·laboradors d'Ulls del món que llegeixen aquesta entrevista?

Agrair-los la tasca que fan, el suport que donen i demanar-los que continuïn ajudant amb generositat i sensibilitat, en resum un mot: GRÀCIES.

Si no vols rebre aquest butlletí, només cal que ens contestis aquest missatge, indicant-nos que no te l'enviem més.

